

Effectiveness of Spiritual Therapy based on Conscientiousness in Increasing Marital Satisfaction and Intimacy of Couples of Tabriz City

Zeinab Taghipour¹ , Amir Panahali^{1*}

¹ Department of Psychology, Islamic Azad University, Tabriz Branch

ARTICLE INFO

Article Type:

Original Article

Article History:

Received: 18 Oct 2023

Accepted: 30 Nov 2023

ePublished: 27 Dec 2023

Keywords:

- Spiritual therapy based on conscientiousness
- Marital satisfaction
- Marital intimacy

Abstract

Background. the aim of present study was to investigate the effectiveness of spiritual therapy based on conscientiousness in increasing marital satisfaction and intimacy among couples of Tabriz city.

Methods. The research method used was a semi-experimental type of pre-test and post-test with a control group. For this purpose, among the couples of Tabriz city, 20 couples were selected by purposeful sampling and randomly replaced in two experimental groups of ten couples and control group of ten couples. Both groups responded to ENRICH marital satisfaction questionnaire and marital intimacy questionnaire by Bagarozzi before and after the intervention. The experimental group participated in eight sessions of 60 minutes, two sessions per week, in the spiritual therapy course based on conscientiousness, but the control group did not receive any intervention.

Results. Results of Mancova analysis indicated that spiritual therapy based on conscientiousness is effective in increasing marital satisfaction and intimacy.

Conclusion. According to the results, it can be concluded that by teaching spiritual therapy based on conscientiousness, marital satisfaction and intimacy can be increased in couples.

Practical Implications. In order to improve marital satisfaction and marital intimacy of couples, spiritual therapy based on conscientiousness can be used.

How to cite this article: Taghipour Z & Panahali M. Effectiveness of Spiritual Therapy based on Conscientiousness in Increasing Marital Satisfaction and Intimacy of Couples of Tabriz City. *Spirituality Research in Health Sciences*. 2023;1(2):120-130. doi: 10.34172/srhs.2023.011 (Persian)

Extended Abstract

Background

Marriage has always been approved as the most important and highest social custom to achieve people's emotional needs, and the human relationship is complex, delicate and dynamic, which has special characteristics. The reasons for marriage include love and affection, having a partner and companion in life, satisfying emotional-psychological expectations and

increasing happiness. Marital satisfaction is a general assessment of the state of the marital relationship or marital relationship or romantic relationship. Marital satisfaction can be a reflection of people's level of happiness from marital relationships or a combination of satisfaction due to many factors specific to marital relationships.

* Corresponding author; Email: mail to: Panahali@iaut.ac.ir

Methods

The research method used was a semi-experimental type of pre-test and post-test with a control group. For this purpose, among the couples of Tabriz city, 20 couples were selected by purposeful sampling and randomly replaced in two experimental groups of ten couples and control group of ten couples. Both groups responded to ENRICH marital satisfaction questionnaire and marital intimacy questionnaire by Bagarozzi before and after the intervention. The experimental group participated in eight sessions of 60 minutes, two sessions per week, in the spiritual therapy course based on conscientiousness, but the control group did not receive any intervention.

Results

Demographic data showed that the experimental group included 10 couples (20 people) and the control group included 10 couples (20 people). It should be noted that all people in the experimental and control groups cooperated with the researcher and no couple withdrew from the research process. Based on the results, the average age of couples in the experimental group was 35.21 and the average age of the control group was 36.012. In the following, the statistical description of the studied groups is given in the research variables. Results of Mancova analysis indicated that spiritual therapy based on conscientiousness is effective in increasing marital satisfaction and intimacy.

Conclusion

In explaining this finding, it can be said that couples who had marital satisfaction, had the ability to effectively deal with challenges and conflicts, could deal with unexpected problems and issues, were able to help each other and were able to effectively deal with each other when dealing with problems. They cooperated in spiritual training, couples were helped to raise their family's self-esteem as a group through spiritual self-knowledge. Also, trusting in God

and having hope in all stages of life as a component of spirituality were taught to couples so that they could find meaning in suffering and hardship. Therefore, when a husband and wife face various problems, they maintain their self-esteem, do not lose their hope, and trusting in God, they try to find a meaning in the suffering and problem they are involved in and solve it successfully. Also, in families where there is a positive and favorable atmosphere, the relationship between couples is completely open. The meaning of open communication is that couples can openly express their opinions and they are open and honest in their communication with each other. In these families, couples spend a lot of time listening to each other and are honest with each other. According to the results, it can be concluded that by teaching spiritual therapy based on conscientiousness, marital satisfaction and intimacy can be increased in couples.

Practical Implications

In order to improve marital satisfaction and marital intimacy of couples, spiritual therapy based on conscientiousness can be used.

اثربخشی معنویت درمانی مبتنی بر وظیفه شناسی بر افزایش رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین شهر تبریز

زینب تقی پور^۱، امیر پناه علی^{۱*}

^۱ گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، تبریز، ایران

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

سابقه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۲/۷/۲۶
پذیرش: ۱۴۰۲/۹/۱۵
انتشار برخط: ۱۴۰۲/۱۰/۶

کلیدواژه‌ها:

- معنویت درمانی مبتنی
- بر وظیفه شناسی
- رضایت زناشویی
- صمیمیت زناشویی

چکیده

مقدمه. پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی معنویت درمانی مبتنی بر وظیفه شناسی بر افزایش رضایت زناشویی و صمیمیت زناشویی زوجین شهر تبریز بود.

روش کار. روش تحقیق مورد استفاده نیمه آزمایشی از نوع پیش‌آزمون، پس‌آزمون با گروه کنترل بوده است. به همین منظور از میان زوجین شهر تبریز، ۲۰ زوج به صورت نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایشی (ده زوج) و گروه گواه (ده زوج) جایگزین شدند. هردو گروه قبل و بعد از مداخله به پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ و پرسشنامه صمیمیت زناشویی باگاورزی، پاسخ دادند. گروه آزمایشی در هشت جلسه ۶۰ دقیقه‌ای، به صورت دو جلسه در هر هفته، در دوره معنویت درمانی مبتنی بر وظیفه شناسی شرکت کردند، ولی گروه گواه هیچ مداخله‌ای دریافت نکردند.

یافته‌ها. نتایج تحلیل مانکوا نشان داد که معنویت درمانی مبتنی بر وظیفه شناسی در افزایش رضایت زناشویی و صمیمیت زناشویی موثر بوده است ($P < .05$).

نتیجه‌گیری. با توجه به نتایج می‌توان گفت، با آموزش معنویت درمانی مبتنی بر وظیفه شناسی می‌توان رضایت زناشویی و صمیمیت را در زوجین افزایش داد.

پیامدهای عملی. جهت بهبود رضایت زناشویی و صمیمیت زناشویی زوجین می‌توان از معنویت درمانی مبتنی بر وظیفه شناسی استفاده کرد.

مقدمه

گرفت که خود به خود به وجود نمی‌آید بلکه مستلزم تلاش هر دو زوج است. به ویژه در سال‌های اولیه، رضایت زناشویی بسیار بی ثبات است و روابط در معرض بیشترین خطر قرار دارند.^۲ یکی از فرآیندهای مهمی که رضایت زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، صمیمیت می‌باشد.^۳ صمیمیت یکی از نیازهای زندگی زن و شوهری بوده و در عین حال از ویژگی‌های بارز یک زوج موفق و شادمان است.^۴ صمیمیت را شامل ابعاد عاطفی (Emotional)، روان‌شناختی (Psychological)، عقلانی (Intellectual)، جنسی (Sexual)، جسمانی، معنوی، زیبایی‌شناختی (Aesthetic)، اجتماعی-تفریحی (Social and recreational) می‌دانند و گفته می‌شود صمیمیت، نزدیکی، تشابه و یک

ازدواج به عنوان مهمترین و عالی‌ترین رسم اجتماعی برای دستیابی به نیازهای عاطفی افراد همواره مورد تأیید بوده و رابطه‌ی انسانی، پیچیده، ظریف و پویاست که از ویژگی‌های خاصی برخوردار است. از دلایل ازدواج می‌توان به عشق و محبت، داشتن شریک و همراه در زندگی، ارضاء انتظارات عاطفی- روانی و افزایش شادی، اشاره کرد.^۱ رضایت زناشویی یک ارزیابی کلی از وضعیت رابطه زناشویی یا رابطه زناشویی و یا رابطه عاشقانه فرد است. رضایت زناشویی می‌تواند انعکاسی از میزان شادی افراد از روابط زناشویی و یا ترکیبی از خشنود بودن بواسطه بسیاری از عوامل مختص رابطه زناشویی باشد. می‌توان رضایت زناشویی را بعنوان یک موقعیت روان شناختی در نظر

* نویسنده مسؤول: ایمیل: Panahali@iaut.ac.ir

حق تالیف برای مولفان محفوظ است. این مقاله با دسترسی آزاد توسط دانشگاه علوم پزشکی تبریز تحت مجوز کپی‌رایت کامنز (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0) CC BY 4.0 منتشر شده که طبق مفاد آن هرگونه استفاده تنها در صورتی مجاز است که به اثر اصلی به نحو مقتضی استناد و ارجاع داده شده باشد.

یافته‌های مختلف نقش معنویت را در سازگاری زوجین نشان داده‌اند. احمدی نوده و همکاران^{۱۱} در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که میزان سازگاری زناشویی در میان افرادی که تقیدات مذهبی زیادی دارند به طور معناداری بیش از کسانی است که تقیدات کمی دارند. امیری و هاشمیان^{۱۲} در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که همبستگی مثبت و معناداری بین میزان عمل به باورهای دینی و میزان صمیمیت، توافق، صادق بودن، علاقه و محبت و پایبندی به تعهدات وجود دارد؛ به این معنا که هر چه میزان عمل به باورهای دینی در زنان دانشجو بالاتر بوده آنها صمیمیت بیشتری را با همسران خود تجربه کردند.

همچنین غفوری، مشهدی، حسن آبادی^۱، در مطالعه‌ای نشان دادند که روان درمانی معنوی باعث افزایش معنی‌دار بخشودگی و در نتیجه رضایت‌مندی زناشویی و کاهش معنی‌دار تعارضات زوجین در مرحله‌ی پس‌آزمون شده است؛ اما با این وجود، تغییرات در دوره‌ی پی‌گیری معنی‌دار نبوده است. اکبری و همکاران^{۱۳}، نشان دادند که اثربخشی معنویت درمانی بر سلامت روان زنان قابل ملاحظه بوده است. صفاریان، حاجی‌آربابی، عاشوری^{۱۴}، در پژوهشی نشان دادند که معنویت درمانی باعث افزایش رضایت زناشویی زنان و کاهش اضطراب فراگیر زنان می‌گردد. Filsinger و Wilson^{۱۵}، در پژوهشی نشان دادند، که مذهب در مقایسه با سایر متغیرها، به واسطه‌ی رهنمودهایش، تأثیر بسزایی در سازگاری زناشویی دارد.

همچنین در پژوهشی دیگر Gruner نشان داد، ارتباط معنی بین این باورها و سازگاری زناشویی وجود دارد.^{۱۶} در پژوهشی دیگر، Johnson در پژوهش خود دریافت که دین‌داری و اعتقادات مذهبی و گرایش به معنویت از طریق فراهم سازی حمایت مذهبی باعث تقویت و تحکیم تعهد اخلاقی زوجین در ازدواج می‌گردد.^{۱۷} Presler^{۱۸}، در مطالعه‌ای نشان داد رابطه قابل توجهی بین دینداری و سازگاری زناشویی وجود دارد. Felisha Tully^{۱۹}، در مطالعه‌ای نشان داد که رابطه مثبت قابل توجهی بین معنویت و رضایت زناشویی در بین مردان و زنان وجود دارد. Karen^{۱۹} در مطالعه‌ای نشان داد، بین معنویت با صمیمیت ارتباطی، رابطه وجود دارد و بین آنها رابطه مثبت خیلی شدیدی با بهزیستی روانی وجود دارد.

به نظر می‌رسد زوجین گاهی به معنویات آشنایی چندانی ندارند و وظیفه‌ی خود را در قبال حقوق دیگری رعایت

رابطه‌ی شخصی عاشقانه یا هیجانی با شخص دیگر است که مستلزم شناخت و درک عمیق از فرد دیگر به منظور بیان افکار و احساساتی است که به عنوان منشاء تشابه و نزدیکی به کار می‌رود.^{۲۰} روابط صمیمانه بین زوج‌ها مفهومی اساسی است که براساس آن می‌توان رضایت‌مندی زناشویی را درک نمود.^{۲۱} پژوهش‌ها نشان می‌دهند که کیفیت روابط صمیمانه در بین زوج‌ها پیش‌بینی‌کننده‌ی نیرومندتری برای سلامت روان‌شناختی و جسمانی زوج‌ها به شمار می‌رود.^{۲۲} همچنین Crawford و Roda، معتقدند برخورداری از صمیمیت در بین زوج‌های متأهل، از عوامل مهم ایجاد ازدواج پایدار است و Blume اجتناب از برقراری روابط صمیمانه را عامل شکست در زندگی خانوادگی می‌داند.^{۲۳}

معنویت درمانی (Spiritual Therapy) به عنوان یکی از شیوه‌های مهم در درمان اختلالات شناخته شده است و به نظر می‌رسد با توجه به دین مبین اسلام و توصیه‌های آن در درمان مشکلات زناشویی مؤثر باشد. معنویت به باورها و اعمالی نسبت داده می‌شوند که بر این فرض استوارند که ابعاد متعالی (نه جسمانی) در زندگی انسان وجود دارند که او را در ارتباط نزدیک با خداوند قرار داده و دامنه‌ای از فضیلت‌ها را در او شکل می‌دهند. در معنویت درمانی سعی می‌شود از ظرفیت‌های وجودی، گرایش‌ها، انگیزه‌های الهی و فضیلت‌های اخلاقی در درمان بیماری استفاده شود.^{۲۴}

معنویت درمانی یکی از بهترین شیوه‌ها در ایجاد زندگی سالم با رضایت بالاست. انسان‌ها به خداوند برای معنا بخشیدن به زندگی‌شان نیازمندند؛ چرا که نیاز به معنویت در همه‌ی افراد وجود دارد، بسیاری از افراد به دلیل فقدان روحی و معنوی، سریع ناامید می‌شوند و دست به اقدامات اشتباهی می‌زنند.^{۲۵} معنویت درمانی مبتنی بر وظیفه‌شناسی بیان می‌کند که «وظیفه‌شناسی» مهمترین وظیفه انسان در سراسر زندگی است. زندگی انسان در هر کجا و هر موقعیت دو گام بنیادی «شناخت وظیفه» و «عمل به وظیفه» را دارد. همه‌ی مشکلات زندگی مولود قصور و کوتاهی در برداشتن این دو گام اساسی است. گاهی در شناخت وظیفه، مشکل پدید می‌آید و گاهی در عمل به وظیفه، کوتاهی می‌شود. اگر این دو بیماری بزرگ علمی و عملی درمان شود بشر با سعادت و سلامت در دو جهان زندگی می‌کند. این نوع از معنویت درمانی کوشش می‌کند با شناساندن وظایف افراد از طریق آیات و روایات، زمینه‌ی عمل به وظیفه را ایجاد کرده و سبب کاهش مشکلات زندگی گردد.^{۲۶}

نمی‌کنند. بر همین اساس این پژوهش در پی آن است، به این سوال پاسخ دهد که آیا معنویت درمانی مبتنی بر وظیفه‌شناسی می‌تواند میزان رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین را افزایش دهد؟

روش کار

تحقیق حاضر از نوع پژوهش‌های نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون به همراه گروه کنترل بود. جامعه پژوهش کلیه زوجینی بودند که به مراکز مشاوره‌ی شهر تبریز مراجعه کرده بودند. همچنین متوسط سن‌شان بین ۲۰ تا ۴۰ سال بودند. برای انتخاب نمونه، با توجه به پیشینه پژوهشی از جامعه مورد مطالعه تعداد ۲۰ زوج را که نمرات کمتری در پرسشنامه‌ی رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین دریافت کردند، با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و به صورت تصادفی در گروه آزمایش و گواه قرار گرفتند و سپس مداخلات آموزشی بر روی گروه آزمایش اعمال شد. پرسشنامه‌های زیر در پژوهش حاضر مورد استفاده قرار گرفتند.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ: این پرسشنامه، توسط Olson, Fournier و Drakman طراحی شده است و هدف از ساخت آن تعیین حیطه‌های کاری، نقاط قوت روابط زناشویی و سنجش رضایت زناشویی است. ۲۰ پرسشنامه انریچ یک ابزار ۱۱۵ سوالی، و فرم دیگر آن ۱۲۵ سوالی و فرم کوتاه آن ۴۷ سوالی است. این پرسشنامه برای ارزیابی زمینه‌های بالقوه مشکل‌زا یا شناسایی زمینه‌های قوت و برابری رابطه زناشویی به کار می‌رود. همچنین از این پرسشنامه برای تشخیص زوج‌هایی استفاده می‌شود که به مشاوره و تقویت رابطه خود نیاز دارند. در پژوهش حاضر از فرم ۴۷ سوالی استفاده شده است. این پرسشنامه از ۱۱ خرده‌مقیاس تشکیل شده است که از ترکیب همه آن‌ها رضایت کلی زناشویی حاصل می‌شود. نمره بالاتر نشان دهنده‌ی رضایت بیشتر زوجین از رابطه‌شان است. در

پژوهش مهدویان ضریب همبستگی پیرسون در روش بازآزمایی (به فاصله یک هفته) برای گروه مردان ۹۴ درصد و برای گروه زنان ۹۴ درصد بدست آمده است.^۱

پرسشنامه صمیمیت باگاورزی: این پرسشنامه توسط Bagarozzi^۴ برای ارزیابی نیازهای صمیمیت در ابعاد عاطفی، روانشناختی، عقلانی، جنسی، فیزیکی، معنوی، زیباشناختی و تفریحی - اجتماعی طراحی شده است. این ابزار شامل ۴۱ سوال است که آزمودنی به شکل رتبه بندی شده، از ۱ تا ۱۰ به هر سوال پاسخ می‌دهد. اعتمادی، برای تعیین روایی محتوایی، پرسشنامه را در اختیار ۱۵ استاد مشاوره و ۱۵ زن و شوهر قرار داد و روایی محتوایی آن تأیید شد. ضریب پایایی کل پرسشنامه نیز با روش آلفای کرونباخ، ۰/۹۴ بدست آمد. علاوه بر این، خمسه و حسینیان در مطالعه‌ای پایایی زیرمقیاس‌ها را به ترتیب برای صمیمیت عاطفی، روانشناختی، جنسی، فیزیکی، معنوی، زیباشناختی و اجتماعی - تفریحی: ۰/۸۹، ۰/۸۲، ۰/۸۱، ۰/۹۱، ۰/۸۰، ۰/۷۶ و ۰/۵۱ به دست آوردند.^۶

محتوای جلسات آموزشی: محتوای جلسات آموزشی در ۸ جلسه به شرح جدول ۱ اجرا شد.

برای توصیف داده‌ها از آمار توصیفی و برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مانکوا استفاده شد. تجزیه و تحلیل آماری با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲، انجام گرفت.

یافته‌ها

داده‌های جمعیت‌شناختی نشان داد که گروه آزمایش شامل ۱۰ زوج (۲۰ نفر) و گروه گواه نیز ۱۰ زوج (۲۰ نفر) بود. لازم به ذکر است که تمام افراد گروه آزمایش و گواه با محقق همکاری کردند و هیچ زوجی از فرآیند تحقیق کناره‌گیری نکردند. بر اساس نتایج، میانگین سن زوجین گروه آزمایش ۳۵/۲۱ و میانگین سن گروه گواه ۳۶/۱۲ بود. در ادامه توصیف آماری گروه‌های مورد مطالعه در متغیرهای پژوهش آورده شده است.

جدول ۱: محتوای جلسات آموزشی

تعداد جلسات	محتوای جلسات
جلسه اول	آشنایی با شرکت کنندگان و برقراری رابطه و بیان اهداف جلسات آموزش و همچنین اجرای پیش آزمون مقیاس رضایت و صمیمیت زناشویی.
جلسه دوم	معین کردن حقوق هر یک از زوجین که بر عهده‌ی دیگری می‌باشد. به عنوان مثال از جمله حقوق زن: پرداخت مهریه (عمید، ۱۳۸۵)، نفقه (آیه ۶ طلاق)، خوش زبانی و خوش رفتاری مرد نسبت به زن (آیه ۴۹ و ۲۳۱ احزاب)، حق مضاجعه (wed Lock Low) (نیک، ۱۳۹۳) و از جمله حقوق مردان که بر عهده همسرش می‌باشند می‌توان به تمکین جنسی (دهخدا، ۱۳۸۱)، اطاعت از همسر (مطهری، ۱۳۹۱)، حفظ عفت زن (آیه ۶، سوره مومنون)، حفظ منافع و اموال شوهر (طباطبائی، ۱۳۸۵)، سرپرستی خانواده (آیه ۲۲۸، بقره) و.... اشاره نمود و توضیح کامل در مورد این وظایف به زوجین. (به نقل از اخلاقی، ۱۳۹۳).
جلسه سوم	آموزش اجرای وظایف به هر یک از زوجین در قبال دیگری و آموزش یک برنامه تقویت اعصاب (نراقی، ۱۳۸۹) و رسیدگی به جسم و صحت مزاج در راستای سرعت بخشیدن به روند کار.
جلسه چهارم	تحویل برنامه‌ها و تمرینات قبلی از زوجین و آموزش اعتدال در عمل به وظیفه و پرهیز از افراط و تفریط‌ها و عدم فشار آوردن به خود در عمل به وظیفه و آموزش کم کردن انتظارات و توقعات از دیگران (علیپور، ۱۳۹۴).
جلسه پنجم	آموزش مهارت‌های پیشرفته از جمله کنار گذاشتن تنبلی، عجله، لجاجت غرور، کبر، عجبو خودرأیی و خود-محوری با هدف افزایش رضایت در زندگی زوجین (رجالی، ۱۳۹۵).
جلسه ششم	آموزش صبور بودن و غصه نخوردن نسبت به اتفاقات گذشته و عدم ناامیدی از خدا (Not despair the God) و آینده و عدم قضاوت بیجا و عدم پیش داوری و... (علیپور، ۱۳۹۴).
جلسه هفتم	آموزش داشتن اعتدال در تمام امور زندگی و خشک نبودن و عدم زیاده‌روی و حسن معاشرت و اصلاح بین خود و خلق خدا و به خصوص اصلاح روابط بین همسری و ثبات قدم داشتن (علیپور، ۱۳۹۴).
جلسه هشتم	جمع بندی و پاسخ گویی به سوالات احتمالی و اجرای پس آزمون در هر دو گروه.

جدول ۲: توصیف آماری نمرات پیش آزمون - پس آزمون رضایت زناشویی و مولفه‌های آن در گروه آزمایش و گواه

گروه	متغیرها	پیش آزمون		پس آزمون	
		میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
آزمایش	موضوعات شخصی	۱۰/۸۵	۳/۱۵	۲۴/۸۰	۳/۲۸
	ارتباط زناشویی	۱۰/۲۰	۳/۲۰	۲۴/۵۵	۲/۷۸
	حل تعارض	۱۰/۸۰	۳/۱۵	۱۷	۳/۱۶
	مدیریت مالی	۱۵/۹۵	۲/۸۱	۱۸/۷۰	۴/۴۶
	فعالیت‌های اوقات و فراغت	۱۵/۰۵	۲/۹۴	۱۹/۲۵	۲/۶۷
	روابط جنسی	۱۲/۶۵	۳/۱۸	۲۲/۳۵	۱۱/۵۸
	ازدواج و فرزندان	۱۳/۰۵	۲/۸۹	۱۹/۴۰	۳/۱۶
	خانواده و دوستان	۱۲/۲۰	۳/۰۵	۱۹/۱۰	۳/۱۴
	جهت گیری مذهبی	۱۱/۹۵	۲/۵۲	۲۱/۳۵	۲/۹۷
	نمره کل رضایت زناشویی	۱۱۲/۷	۱۱/۶۵	۱۸۶/۵	۱۸/۰۳
گواه	موضوعات شخصی	۱۲/۳۰	۵/۲۷	۱۲	۲/۲۹
	ارتباط زناشویی	۱۲/۳۵	۵/۵۳	۱۳/۱۰	۲/۸۴
	حل تعارض	۱۱/۳۰	۲/۶۹	۱۱/۱۰	۳/۲۹
	مدیریت مالی	۱۶/۱۵	۲/۸۵	۱۳/۵۰	۳/۰۶
	فعالیت‌های اوقات و فراغت	۱۴/۸۵	۲/۹۲	۱۱/۹۵	۲/۹۹
	روابط جنسی	۱۵/۴۵	۳/۴۱	۱۵/۰۵	۴/۴۸
	ازدواج و فرزندان	۱۴/۵۰	۲/۸۱	۱۴/۴۰	۳/۸۱

خانواده و دوستان	۳۰/۹۰	۳/۰۹۳	۱۳/۵۰	۳/۱۰
جهت‌گیری مذهبی	۱۶/۳۵	۴/۰۵	۱۲/۷۰	۳/۶۴
نمره کل رضایت زناشویی	۱۲۸/۱۵	۱۹/۷۵	۱۱۷/۳۰	۱۲/۱۵

بر اساس نتایج، میانگین پس آزمون گروه آزمایش نسبت به پیش آزمون افزایش زیادی نداشته است. اما میانگین پس آزمون گروه کنترل نسبت به پیش آزمون افزایش زیادی نداشته است.

جدول ۳: توصیف آماری نمرات پیش‌آزمون - پس‌آزمون صمیمیت زناشویی و مولفه‌های آن در گروه آزمایش و گواه

گروه	متغیرها	پیش‌آزمون		پس‌آزمون	
		میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
آزمایش	صمیمت عاطفی	۲۱	۶/۶۶	۳۵/۶۵	۸/۹۵
	صمیمت روانشناختی	۲۱	۶/۷۴	۳۸/۵۵	۴/۸۸
	صمیمت عقلانی	۲۰/۱۰	۵/۸۹	۳۶/۱۵	۹/۰۹
	صمیمت جنسی	۲۰/۷۵	۷/۵۲	۳۹/۲۵	۱۱/۵۷
	صمیمت بدنی	۲۰/۳۵	۵/۶۰	۴۲/۹۵	۴/۷۷
	صمیمت معنوی	۱۹/۲۰	۳/۲۰	۴۲/۱۰	۵/۵۸
	صمیمت زیبایی شناختی	۲۰/۲۰	۵/۸۰	۳۷/۹۵	۶/۵۹
	صمیمت اجتماعی- تفریحی	۲۰/۶۰	۵/۰۴	۴۲/۵۰	۴/۷۵
	نمره کل صمیمیت	۱۶۳/۲	۳۲/۰۱۲	۳۱۵/۱۰	۳۹/۴۲
گواه	صمیمت عاطفی	۱۹	۳/۰	۲۲/۸۵	۸/۴۳
	صمیمت روانشناختی	۱۸/۸۵	۲/۷۹	۲۶/۹۵	۱۰/۷۷
	صمیمت عقلانی	۱۹/۵	۳/۳۴	۲۱/۵۵	۹/۸۸
	صمیمت جنسی	۲۳/۱۰	۷/۹۱	۲۲/۲۰	۹/۶۳
	صمیمت بدنی	۱۹/۹	۵/۸۳	۲۴/۶	۱۱/۴۲
	صمیمت معنوی	۲۰/۴۰	۷/۵۰	۲۲/۰	۶/۷۵
	صمیمت زیبایی شناختی	۱۹/۲۰	۲/۸۶	۱۹/۳۵	۳/۰۳
	صمیمت اجتماعی- تفریحی	۱۹/۲۳	۳/۲۲	۱۹/۲۰	۳/۲۲
	نمره کل صمیمیت	۱۵۹/۲۰	۱۸/۰۱۶	۱۷۸/۷۰	۲۶/۷۵

همسانی واریانس‌ها در گروه‌های مورد مطالعه که یکی دیگر از مفروضه‌های تحلیل واریانس چند متغیری می‌باشد، از آزمون لون استفاده شد که نتایج نشان داد مفروضه همسانی واریانس‌ها برقرار است ($P > ۰/۰۵$) برای بررسی مفروضه همسانی ماتریس کواریانس از آزمون باکس استفاده شد که نتایج حاکی از برقراری مفروضه می‌باشد ($P > ۰/۰۵$).

بر اساس نتایج، میانگین پس آزمون گروه آزمایش نسبت به پیش آزمون افزایش داشته است. اما میانگین پس آزمون گروه کنترل نسبت به پیش آزمون افزایش زیادی نداشته است. برای تحلیل داده‌ها از تحلیل کواریانس چند متغیری استفاده گردید. قبل از تحلیل، ابتدا مفروضه این روش آماری شامل نرمال بودن توزیع داده‌ها بررسی گردید. نتایج آزمون کالموگروف اسمیرنوف نشان داد، توزیع داده‌ها نرمال است ($P > ۰/۰۵$). برای بررسی مفروضه

جدول ۵: نتایج آزمون کوواریانس چند متغیره (مانکوا) تفاوت دو گروه آزمایش و گواه به تفکیک متغیرها (رضایت زناشویی و مولفه‌های آن)

منبع	متغیرهای وابسته	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری	Eta ²
گروه	موضوعات شخصی	۶۸۸/۳۳۷	۱	۶۸۸/۳۳۷	۸۷/۶۰۲	۰/۰۰۱	۰/۷۵۱

ارتباط زناشویی	۶۷۱	۱	۶۷۱/۰۰۰	۱۰۳/۸۹	۰/۰۰۱	۰/۷۸۲
حل تعارض	۲۲۷/۰۶	۱	۲۲۷/۰۶۰	۲۶/۹۷۴	۰/۰۰۱	۰/۴۸۲
مدیریت مالی	۸۳/۸۹۹	۱	۸۳/۸۹۹	۷/۱۱۳	۰/۰۱۲	۰/۱۹۷
فعالیت‌های اوقات و فراغت	۱۹۷/۶۸۱	۱	۱۹۷/۶۸۱	۲۷/۷۴۸	۰/۰۰۱	۰/۴۸۹
روابط جنسی	۵۱۶/۷۵۵	۱	۵۱۶/۷۵۵	۷/۰۵۷	۰/۰۱۳	۰/۱۹۶
ازدواج و فرزندان	۹۸/۸۵۷	۱	۹۸/۸۵۷	۱۱/۷۸۳	۰/۰۰۲	۰/۲۸۴
خانواده و دوستان	۹۱/۹۷۲	۱	۹۱/۹۷۲	۱۰/۴۵۷	۰/۰۰۳	۰/۲۶۵
جهت‌گیری مذهبی	۲۴۵/۸۳۹	۱	۲۴۵/۸۳۹	۲۵/۸۲۴	۰/۰۰۱	۰/۴۷۱
نمره کل رضایت زناشویی	۲۲۰۱۴/۳۳۶	۱	۲۲۰۱۴/۳	۱۰۳/۹۱	۰/۰۰۱	۰/۷۸۲

بر اساس نتایج، معنویت درمانی بر رضایت زناشویی و مولفه‌های آن (موضوعات شخصی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت‌های اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و فرزندان، خانواده و دوستان، جهت‌گیری مذهبی) زوجین شهر تبریز موثر است ($P > 0/05$).
 قبل از تحلیل، ابتدا مفروضه این روش آماری شامل نرمال بودن توزیع داده‌ها بررسی گردید. نتایج آزمون کالموگروف اسمیرنوف نشان داد، توزیع داده‌ها نرمال است.

بر اساس نتایج، معنویت درمانی بر رضایت زناشویی و مولفه‌های آن (موضوعات شخصی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت‌های اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و فرزندان، خانواده و دوستان، جهت‌گیری مذهبی) زوجین شهر تبریز موثر است ($P > 0/05$).
 قبل از تحلیل، ابتدا مفروضه این روش آماری شامل نرمال بودن توزیع داده‌ها بررسی گردید. نتایج آزمون کالموگروف اسمیرنوف نشان داد، توزیع داده‌ها نرمال است.

جدول ۷: نتایج آزمون کوواریانس چندمتغیره تفاوت دو گروه آزمایش و گواه به تفکیک متغیرها (مولفه‌های صمیمیت زناشویی)

منبع	متغیرهای وابسته	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری	Eta ²
گروه	موضوعات شخصی	۱۶۶۲/۴۵۰	۱	۱۶۶۲/۴۵۰	۲۳/۷۸۵	۰/۰۰۱	۰/۴۴۲
	ارتباط زناشویی	۷۶۱/۸۱۵	۱	۷۶۱/۸۱۵	۱۰/۴۴۶	۰/۰۰۳	۰/۲۵۸
	حل تعارض	۱۷۷۲/۹۳۴	۱	۱۷۷۲/۹۳۴	۲۴/۳۵۱	۰/۰۰۱	۰/۴۴۸
	مدیریت مالی	۳۷۲۰/۴۷۷	۱	۳۷۲۰/۴۷۷	۵۲/۱۳۰	۰/۰۰۱	۰/۶۳۵
	فعالیت‌های اوقات و فراغت	۳۴۳۵/۹۷۷	۱	۳۴۳۵/۹۷۷	۵۹/۴۴۴	۰/۰۰۱	۰/۶۶۵
	روابط جنسی	۳۳۴۰/۲۴۷	۱	۳۳۴۰/۲۴۷	۸۵/۵۴۵	۰/۰۰۱	۰/۷۴۰
	ازدواج و فرزندان	۲۴۸۲/۳۹۱	۱	۲۴۸۲/۳۹۱	۱۰۰/۱۶	۰/۰۰۱	۰/۷۷۰
	خانواده و دوستان	۴۱۹۶/۰۰۶	۱	۴۱۹۶/۰۰۶	۲۲۷/۶۸	۰/۰۰۱	۰/۸۸۴
	جهت‌گیری مذهبی	۱۶۶۲/۴۵۰	۱	۱۶۶۲/۴۵۰	۲۳/۷۸۵	۰/۰۰۱	۰/۴۴۲
	نمره کل صمیمیت زناشویی	۱۶۱۹۹۶/۸۷۲	۱	۱۶۱۹۹۶/۸۷	۱۸۵/۰۸۵	۰/۰۰۱	۰/۸۶۱

بر اساس نتایج، معنویت درمانی، بر صمیمیت زناشویی و مولفه‌های آن (صمیمیت عاطفی، صمیمیت روانشناختی، صمیمیت عقلانی، صمیمیت جنسی، صمیمیت بدنی، صمیمیت معنوی، صمیمیت زیبایی شناختی، صمیمیت اجتماعی - تفریحی) زوجین شهر تبریز موثر است ($P > 0/05$).

بر اساس نتایج، معنویت درمانی، بر صمیمیت زناشویی و مولفه‌های آن (صمیمیت عاطفی، صمیمیت روانشناختی، صمیمیت عقلانی، صمیمیت جنسی، صمیمیت بدنی، صمیمیت معنوی، صمیمیت زیبایی شناختی، صمیمیت اجتماعی - تفریحی) زوجین شهر تبریز موثر است ($P > 0/05$).

بحث

یافته با نتایج پژوهش‌های غفوری، مشهدی، حسن آبادی^۱، صفاریان، حاجی اربابی، عاشوری^{۱۴}، Felisha Tully^{۱۵}، Presler^{۱۶}، Hunler و Gencos^{۱۸}، همسو می‌باشد. برای مثال

نتایج تحلیل نشان داد که معنویت درمانی مبتنی بر وظیفه‌شناسی بر افزایش رضایت زناشویی تأثیر داشته است. این

زوجین می‌توانند صراحتاً عقاید خود را بیان کنند و آن‌ها در ارتباط با یکدیگر صریح و رک هستند، در این خانواده‌ها زوجین وقت زیادی را به گوش کردن به صحبت‌های یکدیگر اختصاص می‌دهند و باهم صادق هستند.^۸

همچنین، نتایج تحلیل نشان داد که معنویت درمانی مبتنی بر وظیفه‌شناسی بر صمیمیت زناشویی تأثیر دارد؛ که این یافته با نتایج پژوهش Karen^{۱۹}، همسو می‌باشد. وقتی معنویت را ظرفیت انسان در رویارویی با پدیده‌های زندگی در نظر می‌گیریم، می‌توان برای آن ابعاد متفاوتی قایل شد. معنویت در چهار بعد تظاهر می‌یابد: بعد اول، رابطه با یک وجود متعالی است که فوق طبیعی و برتر است. بعد دوم، انجام اعمالی مانند مراقبه منظم و گاهی عبادت است. در بعد سوم، حرکات بدنی مانند یوگا مطرح می‌شود تا فرد را به حالتی فراتر از حالت عادی برساند. در بعد چهارم، رابطه فرد با اطرافیان و جهان مورد نظر است. صمیمیت به عنوان توانایی ارتباط با دیگران با حفظ فردیت تعریف می‌شود. این گونه تعاریف مبتنی بر خویشتن، حاکی از آن است که فرد به درجه‌ای از رشد فردی دست یابد تا بتواند با دیگران رابطه صمیمانه برقرار کند. صمیمیت را می‌توان به عنوان توانایی "شناخت خود" در حضور دیگران دانست که خود آگاهی و رشد هویت، برای ظرفیت قابلیت شخص در جهت صمیمیت، بسیار ضروری است. مفهوم پردازی رایج از صمیمیت، سطح نزدیکی به همسر، به اشتراک کدگذاری ارزش‌ها و ایده‌ها، فعالیت مشترک، روابط جنسی، شناخت از یکدیگر است.^{۲۰} در آموزش معنویت درمانی مبتنی بر وظیفه‌شناسی بر آموزش کنار گذاشتن تنبلی، عجله، لجاجت، غرور و تکبر و خود محوری و هم چنین داشتن اعتدال در تمام امور، خشک نبودن. حسن معاشرت و صمیمیت داشتن تأکید گردید.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی معنویت درمانی مبتنی بر وظیفه‌شناسی بر افزایش رضایت زناشویی و صمیمیت زناشویی زوجین شهر تبریز انجام شد. نتایج نشان داد، معنویت درمانی مبتنی بر وظیفه‌شناسی در افزایش رضایت زناشویی مؤثر است. همچنین، معنویت

Wendel^{۲۲}، نقش مذهب را در خانواده درمانی مورد بحث قرار داده است؛ وی چنین نتیجه‌گیری کرد که مذهب شیوه‌ای از درمان آسیب‌ها بوده و بهترین روش برای کوتاه شدن دوره درمان بیماران است. وی مدعی است کاربرد مذهب و معنویت در خانواده درمانی و زوج درمانی لازم الاجراست. Gwyther، نقش معنویت را در بهبود شرایط خانواده مورد بررسی قرار داد. وی بیان می‌دارد که معنویت، ایمان و مذهب به خانواده‌های ناتوان و مشکل‌دار کمک می‌کنند تا معنا و هدفی در زندگی پیدا کنند و معنویت را پشتوانه‌ای برای هویت و پایه‌ای برای مقابله با تغییرات، فقدان و محدودیت‌ها قرار می‌دهند.^{۲۳} Perron و Web، ارتباط معنویت با نقش‌های خانوادگی و نقش فرد در کار و رضایت زناشویی را مورد بررسی قرار دادند؛ نتایج نشان داد که بهزیستی وجودی و رضایت زناشویی به طور معناداری با داشتن اعتقادات معنوی ارتباط دارند.^{۲۴} Vansteenwegen و Orathinkal، در پژوهشی نشان دادند که مداخله معنوی باعث افزایش رضایت زناشویی شده است.^{۲۵} Diblosio و Benda^{۲۶}، در پژوهشی نشان دادند که این روش درمانی باعث افزایش معنادار رضایت زوجین از رابطه زناشویی آنان شده است. در تبیین این یافته می‌توان گفت زوجینی که رضایت زناشویی دارند، توانایی مقابله مؤثر با چالش‌ها و تعارضات را دارند، با مشکلات و مسایل غیرمنتظره می‌توانند کنار بیایند، قادر به کمک به یکدیگر هستند و هنگام مقابله با مشکلات به طور مؤثری با یکدیگر همکاری می‌کنند در آموزش معنویت به زوجین کمک شد تا با خود شناسی معنوی بتوانند عزت نفس خانواده خود را به عنوان یک گروه بالا ببرند. هم چنین توکل به خدا و داشتن امید در کلیه مراحل زندگی به عنوان مؤلفه معنویت به زوجین آموزش داده شد که بتوانند معنایی را در رنج و سختی پیدا کنند. بنابراین وقتی زن و شوهر دچار مشکلات مختلف می‌شوند عزت نفس خود را حفظ کرده، امید خویش را از دست نمی‌دهند و با توکل بر خدا سعی می‌کنند بتوانند در رنج و مشکلی که درگیر آن شده‌اند، معنایی بیابند و با موفقیت آن را حل کنند. هم چنین در خانواده‌هایی که حال و هوایی مثبت و مطلوب حاکم است، ارتباط زوجین با یکدیگر کاملاً باز است. منظور از ارتباط باز این است که

درمانی مبتنی بر وظیفه‌شناسی در افزایش صمیمیت زناشویی موثر است.

ملاحظات اخلاقی

در این پژوهش اصول اخلاقی علمی همچون رازداری و رضایت آگاهانه رعایت شده است.

سپاسگزاری

محققان پژوهش، خالصانه از تمامی شرکت کننده و مسئولان ذیربط، قدردانی می‌نماید.

منابع مالی

همه منابع مالی این پژوهش توسط نویسندگان تامین شده است.

تضاد منافع

محققان اظهار می‌دارند که منافع متقابلی از تألیف و یا انتشار این مقاله ندارند.

Referece

- Ghafoori S, Mashhadi A, hasan Abadi H. The effectiveness of spiritual psychotherapy based on forgiveness in order to increase marital satisfaction and prevent marital conflicts of couples in the city of Mashhad. *Journal of Fundamentals of Mental Health*. 2013;15(57):45-57. [Persian]. doi: 10.22038/jfmh.2013.771
- Ahmadi K, Nabipoor S M, Kimiaee S A, Afzali M H. Effect of family problem-solving on marital satisfaction. *Journal of Applied Science*. 2010; 52(2), 228-223. [Persian].
- Ferasat Z, Navabinezhad SH, Sanai B. The investigate and comparison locus of control on marriage satisfaction between employed female teachers and housewives in the city of Tehran. *Counseling Research and Development*, 2004; 3(9-10):103-117. [Persian].
- Bagarozzi D. Enhancing Intimacy Marriage. Brunner/Routledge, Philadelphia. 2001.
- Fatemi M, Karbalaee A, Kakavand A. The Effect of Imago Therapy on Marital Intimacy among Couples. *Knowledge & Research in Applied Psychology*. 2016;17(1):51-59. [Persian].
- Asadpour I, Nazari A M, Sanai Zaker B, Shaghghi S. An Investigation of Effectiveness of the Emotionally focused Couple Therapy on Increasing Marital Intimacy in couples Entered at Counseling Centers in Tehran. *Research in Clinical Psychology and Counseling*. 2012;2(1):25-38. [Persian].
- Haning RV. Intimacy, orgasm likelihood, and conflict predict sexual satisfaction in heterosexual male and female respondents. *Journal of Sex & Marital Therapy*. 2007;33(2):93-113. <https://doi.org/10.1080/00926230601098449>
- Arab Bafrani HR, Kajbaf MB, Abedi A, Habibollahi S. Efficacy of Teaching Spirituality” On The “Couples' Marital Adjustment “. *Motaleate Eslam Va Ravanshenasi*. 2013;7(12):95-112. [Persian].
- Mohamad Karimi M, Shariatnia K. Effectiveness Of Spritual Therapy On The Life Quality Of The Women With Breast Canser In Tehran. *Nursing and Midwifery Journal*. 2017;15(2):107-118. [Persian].
- Felisha Tully F. The relationship between spirituality and marital satisfaction in chrustian heterosexual marriages. *Dissertations & Theses-Gradworks*. 2010;2(1):1-10.
- Ahmadi Noudeh KH, Fathi Ashtiani A, Arab niya A.R. The Relation Between Religiosity And Marital Adjustment. *Journal of Family Research*. 2006; 2(5):55-67. [Persian].
- Amiri R, Hashemian K. Study the relation between practicing religious beliefs and intimate relationship with spouse among Tehranian female students. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 2010; 1(1): 93-110. [Persian].

13. Akbari S, Pazokian M, Shirin Abadi Farahani A, Nasiri M, Rajab A. Investigating the effect of spiritual care on the hope of diabetic patients referred to the Iranian diabetes association: a clinical trial. *Archives of Pharmacy Practice*. 2020; 11(S1): 124–30.
14. Saffarian M, HajiBabie, F, Ashoori, J. The effectiveness of spiritual therapy in increasing marital satisfaction and reducing generalized anxiety disorder in women. *Women and Family Studies*. 2015;8(27):95-113.
15. Filsinger E, Wilson M R. Religiosity, socioeconomic rewards, and family development. *Journal of Marriage and the family*. 1984; 8,663-670.
16. Gruner L. The correlation of private, religious devotional practices and marital adjustment. *Journal of Cooperative Family Studies*. 1985; 16(1): 547-577.
17. Johnson M P. Personal, moral, and structural commitment to relationship: experiences of choice and constraint in hand book of inter personal commitment and relation ship stability. J. M. Adams & W. H. Jones, eds. 1999;73-87. New York.
18. Presler B. Religiosity. Marital Adjustment and intimacy. Unpublished doctoral thesis, Graduate Department of clinical psychology George Fox University; 2014.
19. Karen J. The Effects of spiritual intimacy on relational intimacy and well- being. Unpublished doctoral thesis, Loma Linda University; 2015.
20. Olson D H, Fowers B J. Predicting marital success with prepare: A predictive validity study. *Journal of marital and family therapy*. 2001;12(2):403-413. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1752-0606.1989.tb00812.x>.
21. Hunler S, Gencos T . The Effect of Religiousness on Marital Satisfaction: Testing The mediator Role of Marital problem Solving Between Religiousness and Marital satisfaction Relationship. *Contemporary Family Therapy*. 2005;27(1):123-136. <https://doi.org/10.1007/s10591-004-1974-1>.
22. Wendel R . Lived religion and family therapy: what does spirituality have to do with it? *Family process*. 2003;12(1):165-179. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1545-5300.2003.00165.x>.
23. Gwyther L. The Correlation of private, religious devotional practices and marital adjustment. *Journal of cooperative Family studies*. 1985;16(1): 547-577.
24. Perron K, Web K. Relationship of spirituality to work and family roles and life satisfaction among gifted adult. *Journal of mental health counsleng*. 2006;28(3):253-268. <http://dx.doi.org/10.17744/mehc.28.3.81a1dlhwelblce0v>.
25. Vansteenwegen A, & Orathinkal J .The effect of forgiveness on marital satisfaction in relation to marital stability contemporary family Therapy. 2006;28:251-260. <http://dx.doi.org/10.1007/s10591-006-9006-y>.
26. Diblosio F, Benda, B. Forgiveness intervention with married couples: Two empirical analyses. *Journal of psychology and Christianity*. 2008;5:511-523. <http://dx.doi.org/10.21926/obm.geriatr.1902044>.
27. Patrick S. Intimacy, differentiation, and personality variables as predictors of marital satisfaction. *The Family Journal*. 2007;5:359-367. <https://doi.org/10.1177/1066480707303754>.